

Omstilling av eksisterende industri i Telemark og Agder

Agder og Telemark har etablert seg som ledende industriregioner med strategisk beliggenhet, tilgang på fornybar energi og sterke internasjonale forbindelser. Regionen har en rik industrihistorie, med Sam Eyde som en sentral pioner i utviklingen av norsk kraft- og prosessindustri. Industrien i fylkene utgjør en større andel av verdiskapingen enn hva som er tilfellet for landet som helhet¹.

Kraft – produksjon og forbruk

Agder og Telemark er store produsenter av fornybar kraft, hvorav vannkraft utgjør hoveddelen av produksjonen. Fylkene inngår i strømsonen NO2 som historisk sett har hatt høyest kraftproduksjon i Norge. Ifølge Statnett produserte NO2 i 2024 55,6 TWh, noe som utgjør nærmere 36 prosent av den samlede norske kraftproduksjonen². I 2024 produserte Agder og Telemark henholdsvis 18,2 og 14,8 TWh hver³. I 2023 var totalt forbruk av elektrisk kraft i Telemark 5,2 TWh og i Agder 7,0 TWh⁴. Noe som tilsvarer nærmere 10 prosent av Norges totale forbruk. Tilnærmet 55 prosent av forbruket av elektrisk kraft i Telemark er knyttet til industri.

Eksport

Agder og Telemark spiller en sentral rolle i Norges eksportøkonomi, med betydelige bidrag fra regionens industriproduksjon og kjemiske næringer. Agder og Telemark stod i 2024 for samlet vareeksport for 81 342 mill. kroner som tilsvarer cirka 11,5 prosent av Norges fastlandseksport⁵. I Agder er hoveddelen av verdien knyttet til eksport av bearbeidede varer og industrielle produkter⁶, mens i Telemark utgjør kjemiske produkter hoveddelen av eksportert verdi.

Utslipp fra industri i Telemark og Agder

Industrien i regionen har tradisjonelt vært drevet av fossile energikilder, og vannkraft. I Agder har olje- og gassnæringen vært dominerende, mens Telemark har en sterk prosessindustri. Sektoren "industri, olje og gass" står for omtrent 80 prosent av klimagassutslippene i Telemark⁷ og rundt 30 prosent i Agder. Totalt slapp sektoren i fylkene ut 2,85 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2023, noe som utgjør 6 prosent av Norges samlede utslipp⁷. Tre av landets ti største punktutslipp ligger i Telemark: Yara Porsgrunn, Heidelberg Materials Brevik og Ineos Rafnes⁸. For å nå klimamålene må industrien i Telemark redusere utslippene, mens Agder må levere til industri som omstiller seg.

¹ <https://www.telemarkfylke.no/no/kunnskap-om-telemark/tema/arbeid-og-naeringsliv/naringsliv/industri>

² [Kraftmarkedsåret 2024](#)

³ [08308: Produksjon av elektrisk kraft \(GWh\), etter region, statistikkvariabel og år. Statistikkbanken](#)

⁴ [10314: Nettoforbruk av elektrisk kraft, etter forbrukergruppe \(GWh\) \(K\) 2010 - 2023. Statistikkbanken](#)

⁵ [10482: Fastlandseksport, etter varegruppe, statistikkvariabel, år og region. Statistikkbanken](#)

⁶ <https://agdertall.no/naringsliv/eksport/>

⁷ [Utslipp av klimagasser i Norges kommuner og fylker - miljodirektoratet.no](#)

⁸ [Norske utslipp - Utslipp til luft og vann og generert avfall](#)

Det politiske bildet

Norge har med bred politisk støtte forpliktet seg til Parisavtalen, med mål om netto null utslipp innen 2050 og minst 55 prosent kutt innen 2030^{9,10}. Stortingets flertall har lovfestet disse ambisiøse målene og krever at hele samfunnet omstilles for å nå dem. Det betyr at det er bred enighet om at det må kraftige utslippskutt og grønne investeringer til, blant annet i industrien, for å nå målene. Myndighetene er forpliktet til å legge frem konkrete planer og virkemidler som legger til rette for at Norge vil leve opp til klimamålene sine.¹¹ Regjeringens grønne industriløft skal ta industrien gjennom omstillingen¹².

Tiltak som gjennomføres

Industrien er allerede i gang med grønn omstilling. Her er noen av flere tiltak som gjennomføres:

Selskap	Sted	Marked	Tiltak/aktivitet
 Heidelberg Materials	Porsgrunn	Sementproduksjon	Karbonfangstanlegg for sementproduksjon
 Returkraft	Kristiansand	Forbrenning/ energigjenvinningsanlegg	Karbonfangst for avfallssystem
 eramet	Porsgrunn og Kvinesdal	Manganlegeringer til stålindustrien	Grønne biprodukt Silica Green Stone
 Nordic Electrofuel	Lysaker og Porsgrunn	Dekarbonisering av luftfart	Sustainable Aviation Fuel, eSAF - syntetisk drivstoff
 HMM	Kristiansand	Leverandør av boreutstyr og løsninger til offshore- og landboreindustrien	Kranløsninger fra landbaserte vindmøller til offshorebruk
 nel	Porsgrunn	Teknologi innenfor hydrogen-infrastruktur	Trykksatt elektrolyseteknologi
 YARA	Porsgrunn	Produksjon av plantenæring og mineralgjødning	Yara Skrei - fornybar hydrogenproduksjon
 Firenor	Kristiansand	Designer, utvikler og leverer brannsikkerhetsløsninger	Cirka 90 prosent av omsetningen i 2025 har gått til havvindprosjekter

⁹ [Regjeringens klimastatus og -plan](#)

¹⁰ [Samtykke til ratifikasjon av Parisavtalen](#)

¹¹ [Klimaloven](#)

¹² [Med grønn industri skal vi bygge landet videre - regjeringen.no](#)

	Kristiansand	Utvikler og leverer kran- og lastehåndteringsutstyr for offshore-sektor	Utvikler teknologi til havvindturbiner, og klatrekran for montering
	Kristiansand	Produserer silisium og silisiumprodukter	Utnyttelse av materialsidestrømmer - Microsilica

Forutsetninger for grønn omstilling i industrien

Industrien trenger stabile og tilpassede rammebetingelser for å kunne planlegge og investere langsiktig. For større endringer kreves insentiver eller lønnsomhet som drivkraft.

Kraft og nett

- Mer kraftproduksjon er nødvendig for elektrifisering.
- Strømnettet må forbedres og bygges ut.
- Flaskehalsinntekter må brukes der de oppstår.
- Krafttildeling bør prioritere tiltak med høy samfunnsnytte og omstillingsplaner.

Risikoavlastning

- Offentlige støtteordninger bør redusere risiko ved store investeringer for å fremskynde omstilling.

Kompetanse

- Øke arbeidsdeltakelsen og tilgang på arbeidskraft.
- Utvikle kompetanse i takt med ny teknologi og digitalisering.

Effektiv saksbehandling

- Raskere behandling av saker knyttet til omstilling, som bruk av gråarealer og vindkraft på næringsarealer.

Sirkulære løsninger

- Legge til rette for bedre ressursutnyttelse og sirkulær økonomi.

Utslippskompensasjon

- Bedrifter som kutter utslipp betydelig, bør få økonomisk kompensasjon som insentiv.

Avsender

Dette er utarbeidet som del av Zeroakademiet 2024. Gruppen består av: Andrea Austjord Vik fra Herøya Industripark, Sophie Mjåland fra Ravnedalen Live, Mats Tufte Moldskred fra Telemark MDG og Tina McDougall fra Næringsforeningen i Kristiansandsregionen.